

THE HISTORY OF VOLLEYBALL AND ITS PLACE IN THE WORLD COMMUNITY

Khakimova Nargiza Uralovna

Termez State University of Physical Education and
Head of the Department of Sports Games

<https://doi.org/10.5281/zenodo.5527879>

ARTICLE INFO

Received: 15th September 2021
Accepted: 20th September 2021
Online: 25th September 2021

KEY WORDS

International Association,
volleyball rules,
regulations,
championship, sports of
the new era.

ABSTRACT

The history of volleyball and its rules are covered. The reasons for its inclusion in the list of world sports games, the member states of the Volleyball Federation and the changes that have taken place in these countries are described.

VOLEYBOL SPORT TURNING KELIB CHIQISH TARIXI HAMDA DUNYO HAMJAMIYATIDAGI TUTGAN O`RNI

Xakimova Nargiza Uralovna

Termiz Davlat universitetining Jismoniy tarbiya va
sport o`yinlar kafedra mudiri

MAQOLA TARIXI

Qabul qilindi: 15-sentabr 2021
Ma`qullandi: 20- sentabr 2021
Chop etildi: 25- sentabr 2021

KALIT SO`ZLAR

Xalqaro asotsatsiya,
volleybol qoidalari,
nizomlar, chempionlik,
yangi davr sporti.

ANNOTATSIYA

Volleybol sport turning kelib chiqish tarixi hamda uning qonun qoidalari yoritib berilgan. Dunyo miqyosidagi sport o`yinlari sirasida kirishi uchun sabablar, Volleybol federatsiyasiga a`zo davlatlar va ushbu davlatlarda paydo bo`lgan qoidaviy o`zgarishlar yoritib o`tilgan.

Volleybol –bu volley ball, volley — urib qaytarmoq va ball — koptok — jamoa bo`lib o`ynaladigan sport o`yinidir. Bir jamoa 6 kishidan iborat bo`lib, 2 jamoa o`ynaydi. O`yinchilar to`pni qo`l bilan urib, raqib

maydoniga tushirishga harakat qiladilar. Koptokni uch urishda raqiblar tomoniga o`tkazish lozim. Musobaqa 3 yoki 5 qur o`ynaladi. Volleybol AQShda paydo bo`lgan. Xalqaro federatsiya 1947- yil asos soling.

Unga 180 dan ortiq mamlakat a'zo. 1964 yildan Olimpiya o'yinlari dasturiga kiritilgan, 1949-yildan jahon birinchiliklari o'tkaziladi. Voleybol O'zbekistonda 1920-yildan o'ynaladi. O'zbekiston Respublikasi 1991- yil Xalqaro Voleybol federatsiyasiga, 1992-yil Osiyo Voleybol konfederatsiyasiga a'zo bo'lib kirdi. O'zbekistonda bu sport turi bilan 700 mingdan ortiq kishi muntazam shug'ullanadi. U maktablarda om-maviy tus olgan, jismoniy tarbiya bo'yicha dasturning ajralmas qismi hisoblanadi. Voleybol 1895-yilda Amerika qo'shma shtatlarining Massachusetts shtatidagi Xoliok shahrida yosh xristianlar ittifoqini jismoniy tarbiya bo'yicha rahbari pastor Vilyam Morgan tomonidan yaratilgan. U voleybol o'yinini oddiy, ko'p mablag' sarflamasdan tashkil etishni ko'zda tutib yangi o'yinning qoidalarini ishlab chiqdi. O'yin nomini avvaliga mintonett deb nomladi. 1896 yilda Springfield shahridagi kollej direktori doktor Alfred Xalsted bu o'yinga "voleybol" deb nom berdi. "Voleybol" inglizcha so'z bo'lib, o'zbek tilida "parvoz qiluvchi to'p" degan ma'noni bildiradi. 1897-yilda tadbiiq etilgan ba'zi bir o'yin qoidalari quyidagicha edi: 1. Maydoncha chegaralari 7,6 x 15,1 m 2. To'rnig o'lchamlari 0,65 x 8,2 m, balandligi 198 sm 3. To'pning vazni 340 g, aylanasi 63,5 – 68,5 sm 4. Voleybol o'yinining sobiq ittifoqda vujudga kelishi va rivojlanish tarixi Voleybol sobiq ittifoqda 1920-1921 yillarda o'rta Volga (Qozon, Nijniy Novgorod) nohiyalarida tarqala boshladi. 1922 yildan boshlab voleybol Vseobuch (Umumiy harbiy tayyorgarlik) tarkibiga kiritildi. Moskvada voleybol bilan muntazam shug'ullanishga san'at va teatr vakillari kirishdilar. 1923 yilda tashkil etilgan «Dinamo» jamiyati sportning boshqa turlari bilan bir qatorda voleybolni ham targ'ib qila boshladi. Xuddi shu yillarda voleybol Uzoq

Sharqda – Xabarovsk va Vladivostokda paydo bo'ldi. 1925 yildan esa Ukrainada ham rivojlana boshladi. SSJda jismoniy tarbiya va sportning keyingi taraqqiyoti uchun 1925 yil 13 iyul qarori katta ahamiyatga ega bo'ldi. Unda ommani tarbiyalashning samarali usullaridan biri bo'lgan jismoniy tarbiya va sportni keng rivojlantirish zarurligi uqtirib o'tildi. Markaziy qo'mita qarori voleybolning tobora taraqqiy etib borishiga kuchli ta'sir ko'rsatadi. Sovet voleybolchilari o'z oldilariga mamlakatda voleybolni ommalashtirish, tarbiyaviy ishlarni kuchaytirish, texnika va taktikani mukammallashtirish, o'yinchilarni har tomonlama jismoniy tayyorgarligini yuksaltirish kabi qator vazifalarni qo'ydilar. Voleybol hamma erda tarqala boshladi. SHu bilan bog'liq ravishda musobaqalarning yagona qoidalarini ishlab chiqish zarurati tug'ildi. 1925 yilning yanvarida Moskva jismoniy tarbiya kengashi voleybol bo'yicha musobaqalarning birinchi rasmiy qoidalarini tuzib tasdiqladi. Xarkovda moskvalik va xarkovlik voleybolchilarning shaharlararo uchrashuvi o'tkazildi. SHu yillarda voleybol faqatgina Moskvada emas, balki Ukrainada, shimoliy Kavkazda, Kavkazortida, Uzoq Sharq va O'rta Volga o'lkalarida ham keng tarqaldi. «SSJI» voleybolda taalluqli muhim voqealardan biri 1928 yilning avgustida birinchi Butun ittifoq spartakiadasi vaqtida o'tkazilgan Ittifoq birinchiligi bo'ldi. Unga Moskva, USSJ, Shimoliy Kavkaz, Kavkazorti Federatsiyasi va Uzoq Sharq o'lkasining erkaklar va ayollari qatnashdilar. Musobaqalar chiqib ketish tartibida o'tkazildi. Moskva ayollar jamoasi va Ukrainaning erkaklar jamoasi g'olib chiqdilar. Birinchi Butunittifoq spartakidasida voleybolchilarning uchrashuvlari musobaqa qoidalarining

alohida bandlarini yagona tartibda izohlash uchun imkon berdi. SHu davrda o'yinchilar maydonga to'pni kuch bilan kiritish, aldov zarbalari usullarini keng qo'llay boshladilar, uzatish texnikasiga e'tibor berdilar, himoyaning ahamiyati ortib o'yin tezkor, shiddatli bo'la boshladi, natijada o'yinchilarning harakatchanligiga talab oshdi. 1931 yilda BLKEI tashabbusi biln mamlakatimizga jismoniy tarbiyaning asosi bo'lgan «Mehnat va mudofaaga tayyor» Butunittifoq kompleksi ta'sir etildi. Bu tadbir voleybolchilarning umumiy va maxsus jismoniy tayyorgarligini

yuksaltirishgagina emas, balki yoshlarni voleybol mashg'ulotlariga jalb etishga ham imkoniyat yaratdi. Voleybolning ommaviy rivojlanishi va keng targ'ib qilinishida ko'pgina madaniyat va istirohat bog'larining maydonchalarida o'tkazilgan musobaqalar katta ahamiyatga ega edi. Moskvadagi markaziy madaniyat va istirohat bog'ining 20 ta maydonchasi atrofida tomoshabinlar yig'iladilar. O'tkazilayotgan o'yinlar faqat moskvaliklar uchun emas, balki chet ellik mehmonlar uchun ham yaxshigina maktab edi

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasi. Tursunov.U
2. Jismoniy tarbiya. A .Normurodov
3. "Voleybol" o'yin qoidalari. Professor L.R.Ayrapetyans